

Тема: Дім і традиції

Автор: Іван Андрусяк

Вікова категорія: 9+

1. Проблеми для обговорення

Проблема	Відображення в текстах			Проблемні запитання
	Текст 1 «Дупло»	Текст 2 «Рукавичка»	Текст 3 «Дім»	
Чесність	+	+	+	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як поводять себе дятел Орест і ремез Руслан з іншими птахами? Чи є така поведінка чесною? Якими вчинками відповідають Оресту й Руслану інші птахи? 2. Навіщо лелека Лаврін виганяє пташенят з гнізда? Чи є така його поведінка чесною стосовно власних дітей? 3. Де пролягає межа між чесністю й нечесністю? 4. У яких випадках можна жертвувати власним комфортом заради чесності? 5. Як співвідносяться поняття «чесність», «правдивість» і «справедливість»?
Етика спілкування	+	+	+	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як ведуть діалог герої оповідань в емоційно напруженій ситуації? Які слова вони використовують? 2. Чому в діалозі народжується істина, а в суперечці – ні? 3. Як треба спілкуватися, щоб вирішити конфлікт?

Проблема	Відображення в текстах			Проблемні запитання
	Текст 1 «Дупло»	Текст 2 «Рукавичка»	Текст 3 «Дім»	
				4. Який вихід із конфліктної ситуації обирає кожен герой твору? Чи можна запропонувати їм інші (кращі) варіанти вирішення конфліктів?
Кордон між власним і чужим	+	+	+	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як герої оповідань намагаються провести кордон між своїм і чужим? У яких випадках їм це вдається, а в яких – ні? 2. У яких ситуаціях одне й те ж поняття може бути трактоване по-різному? 3. За яких обставин можна переступити чужий кордон? 4. За яких умов кордон між своїм і чужим може бути умовним або неважливим? 5. Що таке «приватний простір» і як його пильнувати?
Моральні принципи	+	+	+	<ol style="list-style-type: none"> 1. За якими принципами живуть Орест, Руслан і Лаврін? 2. За яких умов можна йти на компроміс із собою? 3. Чи можна збрехати заради порятунку? 4. Що означає «захищати свій дім»?
Сімейне щастя	+	+	+	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хто з головних героїв (Орест, Руслан чи Лаврін) є щасливим у сімейному житті, а хто – ні? 2. Чи може сімейне щастя залежати лише від однієї людини? 3. Як пов'язані наявність власного дому й сімейне щастя? 4. Як ви розумієте вислів «на чужому нещасті щастя не побудуєш»?

Проблема	Відображення в текстах			Проблемні запитання
	Текст 1 «Дупло»	Текст 2 «Рукавичка»	Текст 3 «Дім»	
Неоднозначність світосприйняття	+	+	+	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чому Орестові не вдається порозумітися з горобцями? 2. Чому Руслана спіткає невдача в стосунках з Оксаною? 3. Чому діти спочатку ображаються на Лавріна? Як вони поведуть себе у фіналі оповідання? 4. Чи можливо знайти просте рішення в непростій ситуації? 5. Чи завжди добре, що кожен має власну думку? 6. Чому ваші співрозмовники можуть розуміти ваші слова абсолютно не так, як ви планували? Як перевірити, що співрозмовники порозумілися?

2. Можливості для міжпредметної інтеграції

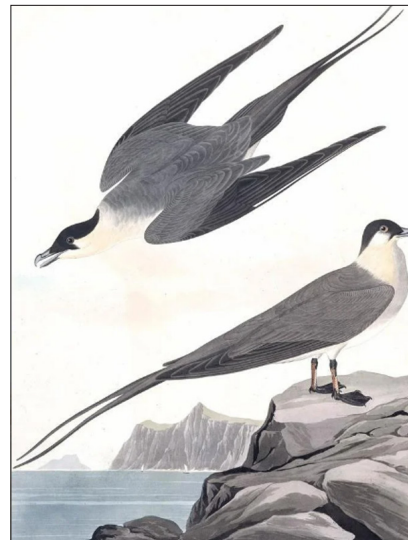
Проблематика	Текст 1 «Дупло»	Текст 2 «Рукавичка»	Текст 3 «Дім»
Мова	+	+	+
Психологія	+	+	+
Етика	+	+	+
Література	+	+	+
Біологія	+	+	+
Філософія	+	+	+

3. Стилiстичнi особливостi в художнiх текстах

Стилiстичнi особливостi	Текст 1 «Дупло»	Текст 2 «Рукавичка»	Текст 3 «Дiм»
Емоцiйно забарвленi, вигукoвi, пестливи слова	ТАК НЕЧЕСНО!, Вау!, Гвалт!, Киш!, Рятуйте!; красуня-дятличка, пичка, шкiрка, нечема, бандюган, виродки, фашист клятий, загарбник, нахаби, парочка	ТАК НЕЧЕСНО!, Цi-цi-цi-цi, цiнь-цiння!, Цiнь-цiння!, Зась!; зараза, величеньке, дрiбонький, мякенький, тоненький, яечка, дiтки, ремезиха, дiвчатка- ремезихи, сусiдка- синьошийка, сусiдка- очеретянка	ТАК НЕЧЕ-Е-Е-ЕСНО!, Ой, i-i-i-i-i-истоньки!, Помилуйте!, трийко красенiв-лелеченят, жабка, квилити, нипати
Синонiми	Нiкчема — бандюган — фашист — загарбник; збентежився — розгубився — отетерiв; цвiринькали — верещали (текстуальнi синонiми)	Гнiздо — рукавичка — рiдний дiм; «хоботок» — передпокiй (текстуальнi синонiми);	Вигодував — виплекав; не витримати — здатися; не реагував — лiниво чистив пiр'я (текстуальнi синонiми)
Антонiми (загальномовнi/ контекстуальнi)	Твоє — наше; не готове — те, що треба (текстуальнi антонiми)	«Рукавичка» — «друге гнiздо»; парубочi гнiзда — гнiзда з «хоботком»; Оксана вiдрубала — не обiзвалася, Руслан вагався — зважився	Квилили лелеченята — вiдрубав Лаврiн (текстуальнi антонiми)
Тропи	Дятел життерадiсний, мрiйливо-радiснi скрики, нахабна парочка, пiдозрiлий аромат (епiтети); дятел привiтав, вимрiяв, отетерiв (персонiфiкацiя), хмара горобцiв, тихi виправдання безнадiйно тонули у вирi горобиних звинувачень (метафора), крикнув на весь свiт (гiпербола)	Ремезячi серенади, самостiйна весна, знамените гнiздо (епiтети); обсiдали сумнiви (метафора)	Розпросторити крила, вiдчути вiтер, километри страху й небезпек (метафори)
Дiалогiчнiсть мовлення	+ (Дiалог дятла з горобцями)	+ (Дiалог Руслана й Оксани)	+ (Дiалог Лаврiна (батька) з лелеченятами (дiтьми))
Фразеологiзми	Вивести з себе, за себе не ручаюся, кинути оком	По iнший бiк берега, не гаяти часу, мов обухом ударила	М'яке серце, нема ради, у розквiтi сил, на перше око
Ключове слово	дупло — гнiздо — дiм	«Рукавичка» — гнiздо — дiм	Дiм — Україна

4. У світі мистецтва

- 4.1. Розгляньте картини Джона Джеймса Одюбона, американського натураліста, орнітолога і художника-аніمالіста, автора праці «Птахи Америки»:

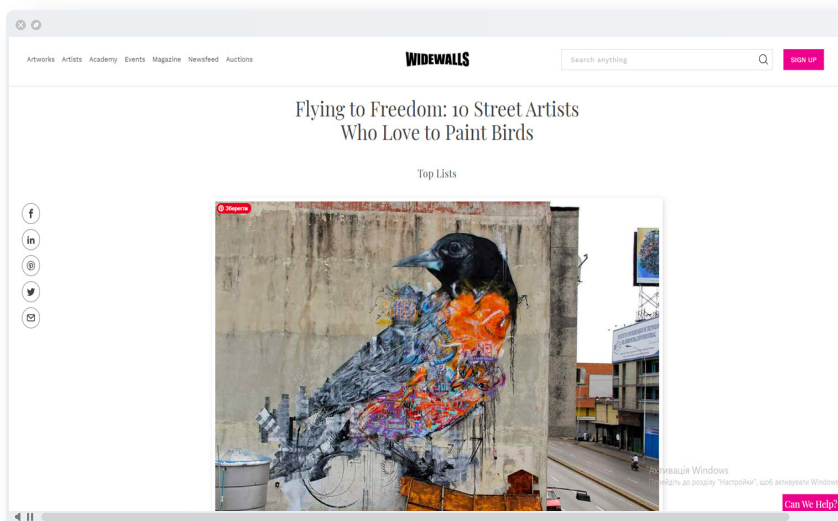

<https://www.audubon.org/birds-of-america>

- 4.2. Прочитайте про вуличних художників, які малюють птахів:

<https://www.widewalls.ch/magazine/flying-to-freedom-10-street-artists-who-love-to-paint-birds/lucy-mclauchlan-black-white-birds-birmingham-lisbon>

- 4.3. Історія про те, як українські полярники на станції Академік Вернадський організували перший мистецько-освітній проєкт в Антарктиді — арт-інсталяцію «Дім. Спогади».

<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/na-stanciji-akademik-vernadskiy-organizuvali-art-instalyaciyu-novini-ukrajini-50310171.html>

- 4.4. Про те, як у межах мистецького проєкту «Ми з України» на Театральному майдані Луцька відбулася презентація арт-інсталяції «Мій дім — Україна»:

<https://volynonline.com/na-teatralnomu-majdani-u-luczku-prezentuvaly-hudozhnye-panno-mij-dim-ukrayina/>

5. Тематика творчих робіт

Текст 1 «Дупло»	Текст 2 «Рукавичка»	Текст 3 «Дім»
<ol style="list-style-type: none"> 1. Як провести чітку межу між поняттями «своє» та «чуже»? 2. Як люди охороняють свої домівки? Які технології для цього вигадали? 3. Як тварини охороняють свої території?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чи може стати рідним інший дім? 2. До якої народної казки скеровує нас заголовок тексту? 3. Як пов'язані основна думка тексту й основна думка однойменної казки?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чому лелеки повертаються з теплих країв у рідну холодну весну? 2. Як ви розумієте поняття «помешкання» й «дім»? А «Батьківщина» й «Мала Батьківщина»?

1. Як ви розумієте вислів «У кожного своя правда»?
2. У народі кажуть: «Мій дім - моя фортеця». Чи повинен дім бути фортецею?
3. Напишіть есе на тему «Щастя – це духовна чи матеріальна категорія?». Напишіть спогад про те, коли ви або вам сказали: «Так нечесно!».